

STANOVISKO

K POVINNOSTI/OPRÁVNĚNÍ UŽÍVAT MALÝ STÁTNÍ ZNAK NA PÍSEMNOSTECH UVEDENÝCH V § 5 ZÁKONA O UŽÍVÁNÍ STÁTNÍCH SYMBOLŮ ČR

Dotaz:

Je užívání malého státního znaku oprávněnými osobami při výkonu státní správy na písemnostech vymezených v § 5 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 213/2006 Sb., povinností těchto oprávněných osob nebo jejich oprávněním?

Odpověď:

Užívání státního znaku oprávněnými osobami je v zákoně č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o užívání státních symbolů“), konstruováno nikoli jako povinnost, ale jako oprávnění oprávněných osob. Tato skutečnost plyne především z návětí § 2 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů. Povinnost užít malý či velký státní znak nebo užít úřední razítko na konkrétní listině pak plyne pouze ze zvláštních zákonů. Tento základní princip užívání státních znaků neprolamuje podle našeho názoru ani ustanovení § 5 zákona o užívání státních symbolů, které stanoví, že oprávněné osoby uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) až t) téhož zákona užívají malý státní znak na rozhodnutích a jiných listinách osvědčujících důležité skutečnosti, vydávaných při výkonu státní moci, který jim byl svěřen zákonem nebo na základě zákona. Domníváme se, že sloveso „užívají“ v posledně citovaném paragrafu směřuje k oprávnění a popisu situací, kdy lze malý státní znak na určité listině užít. Tento náš závěr, který zastáváme konstantně od přijetí zákona o užívání státních symbolů, podporuje i důvodová zpráva k němu – v příkladu citovaném v důvodové zprávě k § 5 a 6 se výslovně hovoří o oprávnění, nikoli povinnosti.

Je pravda, že pokud je v některých právních předpisech uveden například výraz „rozhodne“, „uloží“ atp. je tím obvykle myšlena povinnost, nikoli oprávnění. Upozornujeme ovšem na rozdíl ve slovesném vidu v těchto ustanoveních (např. v § 14 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád, „rozhodne“, nebo v § 116 odst. 3 téhož zákona „uloží“ – vid dokonavý) a v ustanovení § 5 zákona o užívání státních symbolů - sloveso „užívají“ – vid nedokonavý. Slovesa v nedokonavém vidu se totiž, na rozdíl od sloves ve vidu dokonavém, nijak nevyjadřují k dosažení cíle. Ani čistě gramatický výklad posledně citovaného ustanovení zákona o užívání státních symbolů tedy nevede nutně k závěru, že užívání malého státního znaku oprávněnými osobami na vymezených písemnostech je povinností, nikoli oprávněním. Bez dalšího tedy není postačujícím způsobem výkladu.

Dále je zásadní upozornit na skutečnost, že zákon o užívání státních symbolů nespojuje s neopatřením listin uvedených v § 5 zákona o užívání státních symbolů malým státním znakem žádný následek. Takové listiny nejsou neplatné a za takové „opomenutí“ není stanoven ani žádný postih v sankčních ustanoveních tohoto

zákona. Budeme-li odhlížet od důvodové zprávy k zákonu o užívání státních symbolů, bylo by snad možno takový nedostatek postihu vnímat jako legislativní nedostatek. Takový přístup však nesdílíme. Důvodová zpráva je pro nás relevantním výkladovým prostředkem, neboť odráží záměry zákonodárce sledované dotčenou právní úpravou. Považujeme za přijatelnější volit výklad, který činí ze zákona logický a provázaný celek, než volit izolovaný výklad jednotlivých ustanovení, který nás pak dovádí k závěru, že zákon je *lex imperfecta*.

Domníváme se, že pokud by šlo o *lex imperfecta*, bylo již více příležitostí jej v tomto směru novelizovat. Přímo ustanovení § 5 bylo novelizováno zákonem č. 213/2006 Sb., přičemž v rámci této novelizace nebylo shledáno důvodným slovesný tvar slovesa „užívat“ měnit, ani doplňovat nějaké sankce za neužívání malého státního znaku. K takové legislativní změně nebyl shledán důvod ani později. Pokud zákonodárce zamýšlel užití nějakého státního symbolu konstruovat jako povinnost, pak s opomenutím jeho užití spojil právní následky – jde o nevyvěšení státní vlajky oprávněnými osobami při příležitostech vymezených v § 7 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů, které je přestupkem podle § 13 odst. 1 písm. f) téhož zákona.

Stejně tak ze zákona o užívání státních symbolů neplyne povinnost užívat na určitých listinách úřední razítko, když ustanovení § 6 upravuje pouze parametry úředního razítka, nikoli situace, za nichž by toto razítko mělo být povinně užíváno. To je ponecháno zvláštním právním úpravám upravujícím náležitosti konkrétních listin.

Pro úplnost podotýkáme, že nelze klást rovnítko mezi užitím malého státního znaku a užitím úředního razítka. Je samozřejmé, že pokud je na určité listině umístěn otisk úředního razítka, pak je na něm umístěn i malý státní znak. Je však možné, aby byl na listině vyobrazen přímo malý státní znak, aniž by na něm byl otisk úředního razítka. Je též řada listin, na nichž je vyobrazen malý státní znak i otisk úředního razítka.

Vychází zejména ze stanovisek:

č.j. MV-64384-2/VS-2010, č.j. MV-95030-2/VS-2015 a č.j. MV-83369-2/VS-2017

schválil JUDr. Václav Henych, ředitel odboru